

Eesti Noorsootöötajate Kogu vastus lastekaitseaduse ja täitemenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnoõle

Täname teid eelnõu ja seletuskirja edastamise eest ning võimaluse eest anda tagasisidet lastekaitseaduse ja täitemenetluse seadustiku muudatustele. Hindame, et muudatuste eesmärk on tugevdada juhtumikorraldust ning parandada valdkondadeülest koostööd abivajavate laste toetamisel. Alljärgnevalt esitame esmased tähelepanekud, mis on kujunenud nii praktikutega konsulteerides kui ENKi juhatuse üldise vaate põhjal.

1. Juhtumi koordineerimise võimaluse laiendamine lapsega töötavatele isikutele

Eelnõus toodud muudatus, mis lubab teatud tingimustel juhtumit koordineerida ka teistes lapse heaolu valdkondades töötavatel spetsialistidel, on noorsootöö vaates põhimõtteliselt mõistetav. Noorsootöötajad puutuvad sageli kokku laste ja noortega, kelle abivajadus tuleb esile just noorsootöö keskkonnas, ning nad osalevad juba täna võrgustikutöös lapse toetamise eesmärgil.

Näeme selles suunas liikumist, mis tunnustab valdkondadevahelist koostööd ja noorsootöötajate professionaalsust. Samas märgime, et muudatuse rakendamisel võib olla oluline tähelepanu pöörata rollide selgusele, et vältida olukordi, kus erinevate spetsialistide vastutus või pädevus võib muutuda ebaselgeks.

2. Praktikute kogemused süsteemi reageerimisvõime ja töökoormusega

Meieni jõudnud tagasiside põhjal peame oluliseks esile tuua ühe mobiilse noorsootöötaja kogemuse, mis kirjeldab tänast olukorda järgmiste sõnadega: „Sageli ei reageerita lapse abivajadusele nädal või kaks, kuni keegi teeb lasteabisse teate. Noored jäävad süsteemi rippuma – söömata, joomata, tänavatel – ja keegi ei jõua nendeni.“

Sellised kirjeldused ei ole adresseeritud eelnõule kui sellisele, kuid annavad märku vajadusest, et seadusemuudatuste kõrval jätkuvalt pöörataks tähelepanu ka lastekaitse igapäevasele toimimisele, sh reageerimiskiirusele, töökoormusele ja sellele, kuidas praktikute kogemus tegelikkuses välja näeb.

Samuti küsiti praktiku poolt, kas kavandatavad sõnastuse täpsustused toovad kaasa ka lapsele abi kättesaadavuse paranemise. Me mõistame seda kui siirast soovi näha süsteemseid lahendusi ning usume, et eelnõu edasises selgitamisel võib olla väärtuslik välja tuua, kuidas muudatused suhestuvad lastekaitsetöötajate koormuse ja koostöö korraldusega praktikas.

3. § 11 sõnastus ja lapsega töötavate isikute roll

Eelnõu toob välja, et lapsega töötavad isikud ja lasteasutused toetavad lastekaitse korraldust, rakendades oma valdkonna meetmeid ning osaledes võrgustikutöös. Põhimõte on arusaadav ja kooskõlas senise praktika ja valdkondadevahelise koostööga.

Soovime siiski tähele panna, et praktilises rakendamises võib tekkida tõlgendusküsimusi, näiteks eraõiguslike teenusepakkujate või lühiajaliste tegevuste korraldajate puhul. Seetõttu võiks olla abi sõnastuse täpsustamisest viisil, mis rõhutab, et koostöö toimub vastavalt asutuse või spetsialisti pädevusele ja tegelikele võimalustele.

4. Kvalifikatsiooninõuded ja valdkondade vahelise koostöö ühtne raamistik

Toetame põhimõtet, et laste abistamisel on vajalik kõrge professionaalsus ja üheselt mõistetavad nõuded. Noorsootöös on välja kujunenud kutse-eetika, standardid ja pädevusraamistikud, mis loovad hea aluse koostöö põhinevaks juhtumikorralduseks. Eelnõu rakendamisel võib olla kasulik täiendav lahti seletamine, kuidas erinevate valdkondade spetsialistide rollid ja vastutusalad jäävad eristatuks, seda eriti juhtumites, kus abivajadus on mitmekihiline ja hõlmab samaaegselt mitut eluvaldkonda.

5. Hädaohu definitsiooni selguse ja tegeliku praktika vahel

§ 30 täpsustatud sõnastus muudab hädaohu olukorra definitsiooni arusaadavamaks. Samas tõi praktik välja küsimuse, kas muudatused mõjutavad ka suhtumist ja tööviise olukordades, kus laps on tõsisel psüühilises kriisis, näiteks enesetapukatse korral. Mõistame seda kommentaari kui tähelepanu juhtimist sellele, et seaduse sõnastuse kõrval on kriitilise tähtsusega professionaalsed hoiakud, eetika ja kvaliteetne töökorraldus. Lapse õiguste kaitse tagamiseks on oluline, et rakenduspraktikas oleks selge arusaam, kuidas kriitilisi olukordi käsitletakse ning millised tugimehhanismid last toetavad.

Lõpetuseks

Hindame, et eelnõu eesmärk on tugineda lapse huvidele ja parandada koostööd lapse ümber tegutsevate spetsialistide vahel. Meie tagasiside peegeldab praktikas tajutud nüansse, mis võivad olla olulised muudatuste selgitamisel ja rakendamisel. Oleme valmis jätkama arutelu ja andma sisendit ka edaspidi, kui see on ministeeriumi hinnangul vajalik.